

Minna Kivelä

**HAAPAVEDEN SEURAKUNTA YHTEISTYÖSSÄ
YLÄKOULUN SEKÄ TOISEN ASTEEN OPPILAI-
TOSTEN KANSSA**

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Joulukuu 2013

TIIVISTELMÄ

Yksikkö	Aika	Tekijä/tekijät
Humanistinen ja kasvatusala, Ylivieskan yksikkö	Joulukuu 2013	Minna Kivelä
Koulutusohjelma		
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Työn nimi		
Haapaveden seurakunta yhteistyössä yläkoulun sekä toisen asteen oppilaitosten kanssa		
Työn ohjaaja	Sivumäärä	
TT Vesa Nuorva	52+ 4	
Työelämäohjaaja		
Lea Alila, seurakunnan nuorisotyöntekijä		
<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millaista yhteistyötä Haapaveden seurakunnan ja yläkoulun sekä Haapaveden seurakunnan ja toisen asteen oppilaitosten välillä tehdään. Toisen asteen oppilaitoksista mukana olivat Haapaveden lukio, Haapaveden ammattiopisto sekä Haapaveden opisto. Yhteistyön kartoittamisen keinona käytin sähköpostitse lähetettyjä kyselylomakkeita sekä henkilöhaastatteluja. Yhteistyön sujuvuuden lisäksi tiedustelin myös vastaajien innokkuutta yhteistyön kehittämiseen sekä lisäämiseen. Kyselylomakkeen lopussa oli vielä kysymykset yhteistyön haasteista sekä mahdollisuuksista, huomioon ottaen myös uuden uskonnonvapauslain vaikutukset koulutyössä.</p>		
Asiasana		
Koulutyö, seurakunta, uskonnonvapauslaki, yhteistyö		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date December 2013	Author Minna Kivelä
Degree programme Civic Activity and Youth Work		
Name of thesis Haapavesi parish in cooperation with middle school and secondary educational institutions		
Instructor Dr Vesa Nuorva	Pages 52+ 4	
Supervisor Lea Alila, church youth worker		
<p>The purpose of the study was to find out what kind of cooperation there is between Haapavesi parish and junior high school and between the parish and the secondary schools. The secondary schools that were involved were Haapavesi high school, Haapavesi vocational college and Haapavesi folk high school. The survey was carried out through questionnaires sent by email and personal interviews. In addition to the smoothness of the cooperation the respondents were also enquired about their eagerness to develop and increase the cooperation. At the end of the questionnaire there were questions concerning the challenges and opportunities of cooperation, taking into account the impact of the new law on religious freedom at school.</p>		
Key words Cooperation, Freedom of Religion Act, parish, schoolwork		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 SEURAKUNNAN KOULU- JA OPPILAITOSYHTEISTYÖ	6
2.1 Yhteistyön historiaa	7
2.2 Yhteistyön alueita.....	8
2.3 Yhteistyön kehittämisen mahdollisuudet	9
3 USKONNOVAPAUSLAKI.....	11
3.1 Uskonnonopetuksen juurilta tähän päivään.....	12
3.2 Kirkko uskonnonopetuksessa tukena.....	14
3.3 Työnjako seurakunnan ja koulun välillä	15
4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ	16
5 YHTEISTYÖN OSAPUOLET ESITTELYSSÄ.....	17
5.1 Haapaveden seurakunta.....	17
5.1.1 Seurakunnan synty	17
5.1.2 Seurakunnan koulutyöstä	18
5.2 Haapaveden yläkoulu sekä kotikoulu.....	18
5.2.1 Kansakoulusta yläkouluksi.....	19
5.2.2 Yhteistyötä seurakunnan alku ajoista lähtien	19
5.3 Haapaveden opisto	19
5.3.1 Perustukset vuodessa 1893	20
5.3.2 Opiston ja seurakunnan yhteistyön historiaa	21
5.4 Haapaveden ammattioppilaitos.....	21
5.4.1 Yksiköiden ensimmäiset toimintavuodet.....	22
5.4.2 Yhteistyötä.....	22
5.5 Haapaveden lukio	23
5.5.1 Lukion historiasta	23
5.5.2 Lukion ja seurakunnan yhteistyön historiasta	24
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	25
6.1 Tutkimuksen eteneminen	25

6.2 Aikaisemmat tutkimukset aiheesta.....	28
7 KYSELYN TULOKSET.....	29
7.1 Yhteistyökumppaneiden väliset työmuodot	29
7.2 Yhteistyön sujuvuudesta ja esteistä	39
7.3 Tuen tarve ja yhteiset keskustelut.....	41
7.4 Uskonnonvapauslaki - haaste vai mahdollisuus?	42
7.5 Ehdotuksia yhteistyön kehittämiseen	44
8 POHDINTA	46
LÄHTEET	48

LIITTEET

1 JOHDANTO

Yhteistyössä on voimaa! Kunpa tämän lauseen kuulisi useammin. Nykyaikana monilla työaloilla työskentely saattaa olla kovin yksinäistä ja itsenäistä toimintatapaa painotetaan. Onneksi aivan kaikki eivät kuitenkaan vanno pelkän itsenäisyyden nimeen. Haapavedellä seurakunta tekee mielellään yhteistyötä muiden tahojen kanssa ja toivoo yhteistyön lisääntyvän entisestään. Koulut ja toisen asteen oppilaitokset ovat heidän mielestään tärkeitä yhteistyökumppaneita. Ei ole pelkästään kyse siitä, että nuoret kuulisivat Jumalasta, vaan seurakunnan työllä halutaan huolehtia myös nuorten hyvinvoinnista. Tietysti usko Jumalaan tuo turvaa elämän tiellä ja nämä kaksi yhdessä; Jumala ja hyvinvointi auttavat nuorta jaksamaan. Moni yksinäinen ja elämäänsä kyllästynyt nuori on saanut lohtua uskostaan Jumalaan. Kun seurakunta ja koulut puhaltavat yhteen hiileen, tavoitteisiin voidaan päästä.

Idea opinnäytetyön aiheelle syntyikin ollessani seurakuntaharjoittelussa Haapavedellä. Kysyin ohjaajaltani vinkkejä työni aiheeksi ja hän ehdotti yhteistyön kartoittamista yläkoulun ja seurakunnan välillä. Olin jo aiemmin miettinyt jotain yhteistyöhön liittyvää, joten päätin tehdä opinnäytetyön kyseisestä aiheesta. Taustatiedot toimivasta yhteistyöstä seurakunnan ja koulujen välillä vaikuttivat valintaani kartoittaa Haapaveden yläkoulun ja kotikoulun sekä Haapaveden seurakunnan välistä yhteistyöstä. Tutkimuksen alkuvaiheilla päätin kuitenkin vielä laajentaa näkökulmaa ja pyysin tutkimukseen mukaan myös Haapaveden toisen asteen oppilaitoksia. Haapaveden lukio, ammattiopisto sekä opisto lähtivät mielellään tutkimukseen mukaan.

Lähdin toteuttamaan tutkimustani kyselylomakkeiden avulla, joiden kysymykset liittyivät sen hetkiseen yhteistyöhön, sen sujuvuuteen sekä kehittämiseen. Katsoin

tarpeelliseksi kysyä myös uuden uskonnonvapauslain asettamista haasteista sekä mahdollisuuksista yhteistyöosapuolten välisessä toiminnassa. Lomakekyselyn tueksi keräsin lisätietoa yhteistyöstä tekemällä tarkentavia kysymyksiä sähköpostin kautta sekä haastatteleamalla muutamia työntekijöistä.

2 SEURAKUNNAN KOULU- JA OPPILAITOSYHTEISTYÖ

Seurakunnan ja koulun sekä seurakunnan ja oppilaitosten välisen yhteistyön taustalla vaikuttaa kaikille yhteinen kasvatustehtävä, jonka tarkoituksena on lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen kasvun sekä hyvän elämän tukeminen. Yhteistyötoimintaa tapahtuu käytännössä lähes kaikissa seurakunnissa ja työmuotoihin kuuluvat muun muassa päivänavaukset, oppituntivierailut, kriisiapu, konsertit, leirikoulut, retki- ja leiriyhteistyö sekä koulujen jumalanpalvelukset. (Lahtiluoma & Turunen 2012, 21).

Käytännön toiminnasta on myös nähtävillä kirkon tutkimuskeskuksen, 2011 vuonna teettämän kyselyn tulokset. Niiden mukaan lähes kaikki seurakunnat tekivät jonkinlaista yhteistyötä koulujen ja oppilaitosten kanssa. 93 % seurakuntien toiminnasta oli säännöllistä ja 5% satunnaista. Ainoastaan kaksi prosenttia seurakunnista ei tehnyt yhteistyötä lainkaan. Eniten toteutettujen yhteistyön muotoina olivat koulujumalanpalvelukset, leiri- ja retkityö sekä koulu- ja oppilaitospastori/kummitoiminta. (Haastettu kirkko 2012, 159.)

Vaikka yhteistyö näkyy vahvasti juuri peruskoulujen ja lukioiden kohdalla, kehitystä on havaittavissa myös ammatillisten oppilaitosten kohdalla. Oppilaiden hyvinvointia tukemassa sekä uskonnollisina ja kulttuurillisina asiantuntijoina toimivia oppilaitospappeja, diakoneja, muusikkoja sekä erityisnuorisotyöntekijöitä tapaa yhä useammin ammatillisissa oppilaitoksissa työskentelemässä oppilaitosyhteisön hyväksi. (Lahtiluoma & Turunen 2012, 21- 25.)

Ei tule myöskään unohtaa, että seurakunnan ja koulujen välinen yhteistyö on erittäin tärkeää lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäisevässä työssä. Esimerkiksi kirkon riemuvuosi- projekteihin sisältyviltä, sosiaalisista ongelmista kärsiville

perheille tarkoitetuista kesäleireiltä on saatu hyvää palautetta. (Kunta ja seurakunta – yhteistyössä yhteisön hyväksi 2002, 46.)

2.1 Yhteistyön historiaa

Ensimmäinen, nykymuotoista yhteistyötä mukaileva suositus annettiin kuntien ja seurakuntien välille vuonna 1976. Tällöin yhteistyötahot saivat yleiskirjeen, jossa pääaiheena oli paikallistason yhteistyön kehittäminen. Seitsemän vuotta myöhemmin ilmestyi vielä aikaisempaa suositusta paljon laajempi ja kattavampi kirjelmä. Ei mennyt kauaakaan, kun 1990-luvun alussa puheet kunnan ja seurakunnan yhteistyöstä alkoivat, toimintaympäristön yleisten muutostekijöiden sekä talouden tiukentumisen vauhdittaessa keskusteluja. Julkisen vallan eri osapuolet joutuivat miettimään uusia keinoja hyvinvointipalveluiden turvaamiseksi. Näkemys siitä, ettei kuntien tarvitse itse tuottaa kaikkia palveluja, alkoi vahvistua. Vaihtoehtoisia tuottamistapoja oli tarjolla. Tarve yhteistyöhön ja resurssien järkevään käyttöön kasvoi myös seurakunnan sisällä ja samalla osapuolten välisen yhteistyön merkitys kasvoi entisestään. (Kunta ja seurakunta – yhteistyössä yhteisön hyväksi 2002, 5.)

Vuonna 1996 ei tyydytty enää pelkkiin kirjelmiin, kun Suomen Kuntaliiton ja kirkkohallituksen kesken käynnistettiin työ, jonka tavoitteena oli vuoden 1983 kuntien ja seurakuntien yhteistyöstä annetun ohjeen uusiminen. Molempien osapuolten asenteet olivat muuttuneet myönteisemmiksi, mahdollistaen näin entistä laajemman ja tiiviimmän yhteistyön. Työn tuloksista julkaistiin vuonna 1998 kirja, jonka nimeksi tuli: Kunnat ja seurakunnat yhdessä. Kirjaan koottiin eri asiantuntijoiden tekemiä artikkeleita, joissa kerrottiin käytännön esimerkkejä

seurakunnan ja kunnan välisestä yhteistyöstä ja sen kehittamisestä. (Kunta ja seurakunta – yhteistyössä yhteisön hyväksi 2002, 7.)

2.2 Yhteistyön alueita

Seurakunnan ja koulujen välisen yhteistyön kenttään kuuluvat kaikki oppilasmuodot, esiopetus mukaan lukien. Yleensä koulutyöllä tarkoitetaan seurakunnan osallistumista uskontokasvatukseen, mutta yhteistyö voi olla paljon muutakin. Seurakunta voi tuoda osaamistaan erilaisiin aihekokonaisuuksiin, esimerkiksi kansainvälisyys- kasvatukseen tai lukion soveltaviin kursseihin. Yksi oleellinen yhteistyön kanava on myös oppilashuolto. Sen tärkeään kasvatustyötä tukevaan tehtävään seurakunta voi osallistua tarjoamalla esimerkiksi sielunhoitoa, diakoniaa sekä työnohjausta. (Holma 2009, 4.) Oppitunneille osallistumisen ja arvokasvatuksen lisäksi seurakunta voi toimia oppilaille oppimisympäristönä luterilaisen uskonnonopetuksen tueksi. Vierailut kirkossa, osallistuminen kirkollisiin toimituksiin sekä tutustuminen seurakunnan eri toimintamuotoihin tuovat mukavan lisän teoriaopetuksen rinnalle. (Lahtiluoma & Turunen 2012, 21.)

Lisäksi toimitilojen yhteiskäyttö on järkevä ratkaisu kiinteistökustannusten jakamiseksi, kuten myös työntekijävoimavarojen yhdistäminen nuorten hyväksi. (Lahtiluoma & Turunen 2012, 50). Yhtenä hyvänä, seurakunnan sekä koulujen yhteistyöhankkeista mainittakoon ryhmäyttäminen. Prosessin ideana on auttaa oppilaita tutustumaan toisiinsa ja rakentamaan vuorovaikutussuhteita sekä luottamusta luokkatovereiden kesken. Tarkoitus on, että ryhmän jäsenet tuntevat olonsa mukavaksi ja turvalliseksi sekä rohkaistuvat ilmaisemaan omia mielipiteitään. Ryhmäyttämisen on havaittu vaikuttavan ehkäisevästi koulusta syrjäytymiseen. Harjoituksissa tehtävät päätöksenteko ja konfliktitilanteiden

pohtiminen auttavat selvittämään ristiriitoja myös tulevien koulupäivien aikana. (Ryhmäyttäminen 2012.)

2.3 Yhteistyön kehittämisen mahdollisuudet

Seurakunnan ja koulun yhteistyön kehittämisen palavereihin kannattaa ottaa runsaasti mukaan luovuutta ja ennakkoluulottomuutta sekä lähteä liikkeelle tietyistä perusasioista. Aivan aluksi kannattaa käydä kummankin osapuolen kasvatustavoitteet läpi, mihin tähdätään ja millä arvoilla. Tärkeää on tietenkin myös keskinäinen luottamus sekä toisen osapuolen kuunteleminen. Yhteistyön on oltava pitkäjänteistä ja suunnitelmallista, ei kannata luovuttaa heti ensimmäisessä ”mutkassa”. Rakentava ja säännöllinen toiminnan arviointi auttaa eteenpäin. Ja mikä kaikkein tärkeintä, yhteistyötä suunniteltaessa pitää asiat huomioida aina lasten ja nuorten kannalta ja heidän lähtökohdistaan. Oleellista on tukea ja kunnioittaa tietysti myös kotien kasvatusta. (Holma 2009, 4-5.)

Suunnittelupalavereissa kannattaa myös miettiä omaa tapaansa kohdata ihmisiä. Se ei tarkoita sitä, että pitäisi luopua omista periaatteistaan, vaan päinvastoin, sovittaa niitä yhdessä toisen osapuolen kanssa yhteensopiviksi. Omat henkilökohtaiset kokemuksemme koulumaailmasta eivät ole samanlaisia kaikille. Aika ja ihmiset muuttuvat, täytyy kuunnella mitä heillä on kerrottavaa. Vaikka perinteitä on hyvä kunnioittaa, ei voi kuitenkaan olettaa, että samat menetelmät toimivat vuosikymmenistä toisiin. Ydinasiat on hyvä säilyttää, mutta toimintatyyliä voi muuttaa ja muokata oppilaille sopivaksi. (Pihkala 2012, 47- 48.)

Seurakunnan työntekijöille Pihkala (2012) ehdottaa perehtymistä koulujen opetussuunnitelmien merkitykseen sekä rooliin, koska ne ohjaavat opettajien työtä

vahvasti. Tässä tarjoutuu samalla oiva tilaisuus tehdä vuorovaikutuksellista yhteistyötä seurakunnan ja koulujen välillä sekä kirjata yhdessä tarkemmat tavoitteet opetussuunnitelmiin. Koulujen ja seurakunnan välisen yhteistyön ohella seurakunnan kannattaa tutustua myös erilaisiin verkostoihin, jotka työskentelevät koululaisten hyväksi. Yksi tällaisista verkostoista on esimerkiksi aluetyöryhmä, jonka tehtävänä on huolehtia koululaisten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista tekemällä aloitteita sekä järjestämällä monenlaista toimintaa. Toimijoina alueryhmässä ovat muun muassa koulukuraattori, kunnan nuorisotoimi sekä vapaaehtoisryhmät. (Pihkala 2012, 49- 51.)

3 USKONNOVAPAUSSLAKI

Uskonnonvapauslain tarkoituksena on taata jokaiselle suomalaiselle oikeus kuulua haluamaansa uskonnolliseen yhdyskuntaan. Laki antaa mahdollisuuden oman uskonnon tunnustamiseen ja vakaumuksensa ilmaisemiseen sekä uskontonsa yksilölliseen ja yhteisölliseen harjoittamiseen. Ajatus positiivisesta uskonnonvapaudesta vaikuttaa uskonnonvapauslain taustalla. Positiivisuudella halutaan nimenomaan kertoa oikeudesta uskontoon ja sen harjoittamiseen. Valtion kuuluu turvata jokaiselle uskonnonvapaus sekä luoda edellytykset sen toteutumiseen. Oikeuden lisäksi laki antaa myös vapautuksen olla kuulumatta mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan tai olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen vastoin omatuntoaan. (Uskonnonvapaus on jokaisen perusoikeus 2012.)

Koulujen uskonnonopetusta ajatellen oleellinen muutos tulee siinä kohden, että vuodesta 2003 lähtien perusopetus- ja lukiolait eivät sisällä enää kirjauksia tunnustuksellisesta uskonnonopetuksesta, vaan niissä puhutaan oppilaan oman uskonnon opetuksesta. (Monikasvoinen kirkko 2008, 373). Lakiuudistus ei kuitenkaan tarkoita perinteiden lopettamista.

Virsi laulaminen koulujen kevät- ja joulujuhlissa ei ole uskonnon harjoittamista uskonnonvapauslain tarkoittamassa merkityksessä. Juhlilla katsotaan olevan kulttuuria säilyttävä ja välittävä merkitys; siten kaikki oppilaat voivat osallistua niihin uskontokunnasta riippumatta. (Kirkko muutosten keskellä 2004, 28.)

3.1 Uskonnonopetuksen juurilta tähän päivään

Kirkko oli perinteisesti huolehtinut kansansivistystyöstä siihen saakka kunnes 1800- luvun puolivälissä koululaitos siirtyi kirkon alaisuudesta yhteiskunnan ylläpitoon. Vajaat kaksikymmentä vuotta myöhemmin, vuonna 1866 kansakoulu perustettiin ja vuosien saatossa se sai piiriinsä noin puolet suomalaisista lapsista.

1900- luvulle päästessä keskustelut uskonnonopetuksen merkityksestä ja sen asemasta olivat kiivaana käynnissä. Jotkut vaativat jopa uskonnonopetuksen poistamista ja tilalle uskonnonhistoriaa tai siveysoppia. Keskusteluiden seurauksena Suomessa julistettiin vuonna 1919 täysi uskonnonvapaus ja valtion katsottiin olevan uskonnollisesti neutraali. Lopulta uskonnonvapauslaki astui voimaan 1923, mutta se ei sisältänyt määräyksiä opetuksen järjestämisen tai sen luonteeseen liittyen. (Uskonnonopetuksen vaiheet 2012.)

Myöhemmin kansakoululaki puuttui asiaan ja määräsi, että uskonnonopetuksen piti olla sen tunnustuksen mukaista, johon enemmistö lapsista kuului. Jos vähemmistöön jääneitä oppilaita oli yli 20, saivat myös he oman uskontokuntansa mukaista opetusta. Lisäksi lapsille, jotka eivät kuuluneet mihinkään uskontokuntiin, järjestettiin tunnustuksetonta uskonnonhistoriaa sekä siveysoppia. Uskonnonopetus kävikin vuosikymmenien varrella läpi monia erilaisia muutoksia. Esimerkiksi 1970-luvulta alkaen uskonnolliseen, eettiseen ja sosiaaliseen kehittämiseen painotettiin. Katsottiin, että uskonto oppiaineena kuului niiden joukkoon, joilla oli kokonaisvaltaisesti kasvattava sekä sivistävä vaikutus. Myös 1980- luku toi uusia tuulia opetukseen, kun uskontokuntiin kuulumattomille oppilaille luotiin uusi oppiaine nimeltä elämänkatsomustieto. (Uskonnonopetuksen vaiheet Suomessa 2012.)

Viimeisin muutos uskonnonvapauslakiin tehtiin vuonna 2003, joka asettaa omat haasteensa myös tämän päivän koulumaailmaan. Uudessa uskonnonvapauslaissa lähdetään liikkeelle siitä, että uskonnonopetusta pitää järjestää sen mukaan, mihin uskonnolliseen yhdyskuntaan oppilaiden enemmistö kuuluu. Vaikka oppilas ei kuuluisi tähän uskonnolliseen yhdyskuntaan, niin voi hän huoltajan niin ilmoittaessa kuitenkin osallistua enemmistölle järjestettävään uskonnon opetukseen. Mutta jos luokassa on vähintään kolme evankelis-luterilaiseen kirkkoon tai ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluvaa oppilasta, jotka eivät osallistu enemmistölle järjestettävään uskonnon opetukseen, on heille järjestettävä heidän oman uskontonsa opetusta. Samaa käytäntöä toteutetaan tietysti myös muiden uskonnollisten yhdyskuntien kohdalla. (Uuden uskonnonvapauslain, perusopetuslain ja lukiolainmuutosten vaikutukset seurakunnan ja koulun yhteistyöhön, 2004.)

Lisäksi elämänkatsomustiedon opetusta on järjestettävä niille oppilaille, jotka eivät kuulu mihinkään uskonnollisiin yhdyskuntaan tai huoltajan niin pyytäessä myös niille oppilaille, jotka eivät saa oman uskontonsa mukaista uskonnonopetusta. Oppilaita on tietenkin oltava taas vähintään se kolme, jotta opetusta järjestetään. Elämänkatsomustiedon opetuksen sijaan uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumaton oppilas voi huoltajan pyynnöstä osallistua myös sellaiseen uskonnon opetukseen, joka oppilaan saaman kasvatuksen ja kulttuuritaustan perusteella ilmeisesti vastaa hänen uskonnollista katsomustaan. (Uuden uskonnonvapauslain, perusopetuslain ja lukiolainmuutosten vaikutukset seurakunnan ja koulun yhteistyöhön, 2004.)

3.2 Kirkko uskonnonopetuksessa tukena

Jo 1950- luvulta lähtien opetuksen lisäksi kirkon tehtäviin on kuulunut oppilaiden yhteiskuntakelpoisuuteen kasvattaminen ja itsenäistäminen. Vaikka käytäntö ja laki ovat välillä muuttuneet, kirkko haluaa edelleen jatkaa tätä tärkeää tehtävää. Sillä, miten tämän päivän koululaiset kasvatetaan ja koulutetaan, on merkitystä tulevaisuudessa. Aikuisiksi kasvaessaan heistä tulee yhteiskunnan vastuunkantajia. Tästä syystä myös kirkko haluaa olla mukana ja antaa tukensa koululaitoksen ja uskonnonopetuksen kehityksessä. Ei toki ole kyse pelkästään tulevaisuuden taidoista, vaan samalla myös lasten ja nuorten mahdollisuudesta rakentaa omaa identiteettiään sekä arvomaailmaansa. Uskonnonopetuksessa esille tulevat elämän suuret kysymykset on helpompi käsitellä turvallisessa ympäristössä. Ja mikä tärkeää, opetuksen kautta opitaan katselemaan asioita myös toisen ihmisen näkökulmasta. (Kirkko tukee koulun uskonnonopetusta 2012.)

Oman uskonnon opetuksen tavoitteena on, että oppilas tuntee oman uskonnollisen taustansa, osaa kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus sekä pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa maailmassa. (Holma 2009, 28).

Tulevaisuudessa kansalaisilta vaaditaan yhä monipuolisempaa uskontojen tuntemista sekä ymmärtämistä. On kyettävä huomioimaan toisten traditiot ja ajatteluun vaikuttavat tekijät. Tämä edellyttää oikean tiedon hankkimista eri uskonnoista sekä uskonnollisista ilmiöistä. (Kirkko tukee koulun uskonnonopetusta 2012.) Monikulttuurisuuden tiimoilta kirkolla on käytössään siihen tarkoitettu työväline, MOD- koulutus, jonka lyhenne tulee sanoista moninaisuus, oivallus sekä dialogi. Peruslähtökohtana ja koulutuksen keskeisimpinä sisältöinä ovat ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja eettisesti kestävä

toiminta sekä toisten ihmisten arvokkuuden ja tasa-arvoisuuden näkeminen. (Miksi mod? 2012.) Tavoitteena on tehdä kirkosta monikulttuurinen yhteisö, tarkoittaen sitä, että kaikki työntekijät kirkkoherrasta lapsityönohjaajiin miettivät asenteitaan erilaisuutta ja etnistä moninaisuutta kohtaan. (MOD- koulutus kirkon työvälineenä 2012.)

3.3 Työnjako seurakunnan ja koulun välillä

Koulun ja kirkon ei ole tarkoitus kilpailla keskenään, vaan heidän välillään vallitsee selvä työnjako. Koulu tarjoaa oppilailleen monipuolista yleissivistystä maailmankatsomuksellisen pohdinnan aineksiksi, kun taas kirkon tehtäviin kuuluu kasteopetus sekä ohjaaminen kristittyinä kasvamiseen. Vaikka opetukset poikkeavatkin toisistaan, tavoitteet ovat kuitenkin samat. Koulu ja kirkko haluavat kasvattaa lapset ja nuoret maailmaa monipuolisesti tunteviksi sekä vastuullisiksi aikuisiksi. (Kirkko tukee koulun uskonnonopetusta 2012.)

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Tutkimustehtävä on lähtöisin seurakunnan toiveesta selvittää yläkoulun sekä toisen asteen oppilaitosten tarvetta tehdä yhteistyötä heidän kanssaan. Seurakunta kokee, että yhteistyötä olisi hyvä lisätä. Yhteistyön sujuvuus on tärkeää muun muassa siksi, että kaikilla nuorilla olisi itselleen sopivaa toimintaa. Tavoitteena on kohdata mahdollisimman moni nuori.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää kuinka paljon ja millaista yhteistyötä Haapaveden seurakunnan ja yläkoulujen sekä Haapaveden seurakunnan ja toisen asteen oppilaitosten välillä tehdään. Aineistonkeruumenetelmäksi olen valinnut (lomakkeen ensimmäistä kysymystä lukuun ottamatta) avoimia kysymyksiä sisältävän kyselylomakkeen sekä haastattelut. Kyselylomake on yleensä kvantitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä, mutta arvelin pelkän haastattelun käyttämisen vähentävän tutkimukseen osallistuvien henkilöiden määrää. Nimettömän vastauksen kirjoittaminen on helpompaa, kuin kasvotusten annetut mielipiteet. (Tuomi ja Sarajärvi, 2009, 74.) Kyselylomakkeen avulla olen halunnut selvittää seuraavia asioita:

1. Onko seurakunnan ja koulujen välinen yhteistyö riittävää?
2. Mitkä ovat yhteistyön haasteet ja mahdollisuudet?
3. Millaista yhteistyötä seurakunnan työntekijät ja opettajat toivoisivat?
4. Mitkä ovat keinot yhteistyön kehittämiseen?

Tekemällä henkilöhaastatteluja kyselylomakkeen ohella, sain laadullisuutta tutkimukseeni, koska kyselylomakkeessa esitettyjen kysymysten tarkentaminen haastattelemalla, mahdollisti aineiston perusteellisemmän käsittelyn. (Tuomi ja Sarajärvi, 2009, 74).

5 YHTEISTYÖN OSAPUOLET ESITTELYSSÄ

Tässä kappaleessa on lyhyehköt esittelyt jokaisesta tutkimukseen osallistuneesta yhteistyötahosta ja niiden toiminnasta. Lisänä ovat myös pienet historiakatsaukset alkuaikoihin ja yhteistyön toimintamuotoihin.

5.1 Haapaveden seurakunta

Nykyinen, vuonna 1984 käyttöön vihitty Haapaveden kirkko sekä seurakuntakeskus sijaitsevat Tähtelänkujalla, aivan keskustan tuntumassa. Kirkon läheisyydestä löytyvät myös sankarihaudat sekä vuonna 1751 pystytetty kellotapuli. Seurakunnan rakennusten kokonaisuuteen kuuluu lisäksi myös Haapaveden Vatjusjärvellä sijaitseva Hammasniemen leirikeskus (1965), pappilantien päässä oleva nuortentila Arkki sekä parin kilometrin päässä seurakuntakeskuksesta, Jaananmäen hautausmaan yhteydessä sijaitseva siunauskappeli (1961). (Haapaveden seurakunta 2012.)

5.1.1 Seurakunnan synty

Haapavedellä (silloin Haapajärvenä tunnettu) ei aina ole ollut omaa seurakuntaa ja kirkkoa, vaan kristillisissä toimituksissa käytiin vuonna 1329 muodostuneessa Saloisten seurakunnassa. Kirkonmenot saatiin kyllä lähemmäksi 1570- luvulla kun Pyhäjoen (ennen Petajoki) kunta erosi Saloisten seurakunnasta omaksi kirkkoherrakunnaksi ja rakennutti oman kirkkonsa, mutta matkan pituuden vuoksi Haapavetiset halusivat oman seurakuntaelämän sekä kirkon. (Sariola, 2007, 33- 34.) Oman kirkon Haapavesi sai viimein 1640- luvulla ja kappeliseurakunnaksi se korotettiin vuonna 1691. Ajan saatossa kasvoi ajatus

itsenäisestä kirkkoherrakunnasta ja monien anomusten jälkeen Haapavesi erotettiin omaksi kirkkoherrakunnaksi vuonna 1863. Ensimmäisen kirkkoherransa se sai kuitenkin vasta hallintopitäjän kirkkoherran kuoleman jälkeen, vuonna 1870, koska sen aikaisten säädösten mukaan Pyhäjoen kirkkoherran palkkaetuja ei saanut loukata. (Turunen 2013, 15 - 16).

5.1.2 Seurakunnan koulutyöstä

Haapaveden seurakunnan koulutyön pilkahduksia voidaan ajatella olleen jo 1800-luvun loppupuoliskolla, jolloin seurakunnan lapsi- ja nuorisotyön muotoina olivat pyhä-, kierto- ja rippikoulut. Seurakunnan ylläpitämien koulujen opetusohjelma mukaili Alopaeus- koulun mallia, jonka perusideana oli kirjan lukemisen sekä kristillisyyden taidot. Opetukseen sisältyi tavausta sekä sisä- ja ulkolukua. (Turunen 2013, 80.)

5.2 Haapaveden yläkoulu sekä kotikoulu

Kytökyläntien varressa sijaitseva Haapaveden yläkoulu on laadukkaan opetuksen ja nuorille turvallisen ympäristön tarjoava keskisuuri peruskoulu. Koulussa opiskelee reilut 300 oppilasta ja henkilökuntaan kuuluu noin 30 opettajaa. Rakennuksen toisesta päästä löytyvät myös Haapaveden lukion tilat. (Holappa 2012.) Yläkoulu oli myös mukana Comedius- projektissa, joka toteutettiin vuosina 2010- 2012. Projekti on Euroopan Unionin tukema ja osa EU:n Elinikäisen oppimisen ohjelmaa. Kielitaidon parantamisen lisäksi tarkoituksena on, että oppilaat ja henkilökunta oppisivat ymmärtämään Eurooppalaisten kulttuurien ja kielien monimuotoisuutta sekä arvoa. (Comedius- projekti 2012.)

Kotikoulu opetusta järjestää Kytökylässä sijaitsevassa Nevalanmäen Perhekodit Oy niille oppilaille, joiden opiskelu perusopetuksessa ei onnistu. Kotikoulun henkilökuntaan kuuluvat Haapaveden kaupungin järjestämä opettaja sekä kouluavustaja. Myös ammatilliset opinnot on mahdollista suorittaa kotikoulussa. (Nevalanmäen perhekodit Oy 2012.)

5.2.1 Kansakoulusta yläkouluksi

Ensimmäinen kansakoulu perustettiin Haapaveden kirkonkylälle jo 1870, mutta omat ajanmukaiset tilansa se sai vasta vuonna 1960, yhdessä silloisen kansalaiskoulun kanssa. Tilojen yhteisratkaisu oli 1960- luvulla maassamme ensimmäisiä. Haapavesi alkoi muuttua maalaispitäjästä teollistuneeksi, taajamaa kasvattavaksi kuntakeskukseksi ja vuonna 1973 se siirtyikin peruskoulujärjestelmään. Kansa- sekä kansalaiskoulu saivat väistyä, kun 1.8.1973 ala- aste yläaste ja lukio siirtyivät koulun tiloihin. (Turunen 2013, 311- 314.)

5.2.2 Yhteistyötä seurakunnan alku ajoista lähtien

Seurakunnan ja yläkoulun sekä kotikoulun välistä yhteistyötä voi sanoa olleen aina seurakunnan muodostumisen ajoista lähtien. Ensimmäisiä työmuotoja ovat olleet koulukirkot, aamunavaukset, hartaudet, koulupäivystys sekä koulukinkerit. (Soronen 2012.)

5.3 Haapaveden opisto

Haapaveden keskustassa sijaitseva opisto on nykyaikainen, ammatillista sekä yleissivistävää koulutusta tarjoava oppilaitos. Monipuoliseen tarjontaan kuuluu

muun muassa nuoris- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto, maahanmuuttajakoulutusta sekä erilaisia aikuiskoulutuksen linjoja. Opiston yhteydessä on toiminut myös humanistisen ammattikorkeakoulun yksikkö vuosina 1998- 2008, josta valmistui yhteisöpedagogeja, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmalla. Lisäksi opiston toiminta on ollut vuodesta 1896 lähtien kansanopistoliikkeen isän, tanskalaisen N.F.S. Grundtvigin mallin mukaan poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta. (Aitto-oja 2012.)

Opiston pihalla komeilee vuonna 1999 valmistunut, toiminnan liikkeelle laittajan kotitalosta nimensä saanut päärakennus Väinölä, josta löytyvät ReijoWaara- sali, kirjasto, opetus- ja henkilöstön tilat sekä 2012 valmistunut lisäsiipi Eerola. Hieman alempana rinteessä sijaitseva 1961 rakennettu, opiston pitkäaikaisen rehtorin Viljo Mikkosen mukaan nimetty Mikkosentalo sisältää myös opetustilat sekä niiden lisäksi huoneita, pyykituvan ja saunan opiskelijoiden käyttöön. Mikkosentalon päässä olevaa asuntola-siipeä kutsutaan rehtorin vaimon mukaan Idalaksi. Alueen suojelukohde, 1920 valmistunut, ensimmäisen naisarkkitehdin Wivi Lönnin suunnittelema Lönninkartano puolestaan on tarkoitettu ainoastaan asumis- sekä ruokailu käyttöön. Näiden lisäksi oppilaitoksen kokonaisuuteen kuuluu vielä täysi-ikäisille tarkoitettu Jäkäläkallio- niminen asuntola, joka sijaitsee opistoalueen ulkopuolella. (Aitto-oja 2012.)

5.3.1 Perustukset vuodessa 1893

Haapaveden opiston toiminnan perustukset löytyvät vuodesta 1893, jolloin lääkintäneuvos Kondrad ReijoWaara sekä hänen vaimonsa Ida lahjoittivat Haapaveden keskustassa sijaitsevan kotinsa (Väinölä) tontteineen perustusaikeissa olevan kansanopiston käyttöön. (Opiston vuosisata 2012). Kolme

vuotta myöhemmin, syksyllä 1896 kansanopiston kannatusyhdistys perustettiin ja toiminta käynnistyi 33 oppilaan voimin. (Turunen 2013, 339).

5.3.2 Opiston ja seurakunnan yhteistyön historiaa

Varhaisimmat muistot seurakunnan kanssa tehdystä yhteistyöstä ulottuvat 1970-luvulle. Siihen aikaan seurakunnassa työskennellyt nuorisotyöntekijä muistelee aamunavausten ja hartauksien kuuluneen toimintamuotoihin. Niiden lisäksi hän toimi tuntiopettajana opistolla talvella 1971 sekä piti leiritoiminnan- ohjaamisen kursseja yhden lukukauden ajan. (Nevalainen 2012.)

5.4 Haapaveden ammattioppilaitos

Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymään kuuluva Haapaveden ammattiopisto on moderni ja monialainen 520 opiskelijan oppilaitos. Ammattiopiston kokonaisuus koostuu kahdesta eri yksiköstä, joita ovat tekniikan ala sekä palvelu- ja luontoala, Nora. Tekniikan osasto löytyy aivan keskustasta ja palvelu- ja luontoalan yksikkö, puolestaan siitä muutaman kilometrin päässä, Mustikkamäeltä. (Haapaveden ammattiopisto 2012.)

Tekniikan yksikössä opinnoikseen voi valita esimerkiksi autoalan, kone- ja metallialan, rakennusalan tai sähkö- ja automaatiotekniikan perusteet. (Tekniikan ja liikenteen ala 2012). Palvelu- ja luontoalan yksikössä puolestaan saa oppia muun muassa hotelli- ja ravintola-alasta, kotityö- ja puhdistuspalvelujen perusteista, matkailualasta ja puutarhatietoudesta. (Matkailu-, ravitsemus- ja talousala 2012.) Ammattiopistossa on myös mahdollista suorittaa kaksoistutkinto yhteistyössä Haapaveden lukion kanssa. (Kaksoistutkinto 2012).

5.4.1 Yksiköiden ensimmäiset toimintavuodet

Tekniikan alan sekä luonto- ja palvelualan yksiköt ovat alun perin olleet omia erillisiä oppilaitoksia ja esiintyneet historian aikana monin eri nimin. Emäntäkoulunakin joskus tunnettu, luonto- ja palvelualan yksikön toiminta käynnistyi vanhassa pappilassa vuonna 1892, kun ruustinna Nora Pöyhönen aloitti kansakoululasten perehdyttämisen kasvien viljelyn ja käytön maailmaan. Oppilaitos nimettiin kasvitarha- ja keittokouluksi. Nora halusi oppiensa pääsevän kuitenkin paremmin käyttöön ja suuntasikin jo seuraavan kurssinsa nuorille naisille. Nykyisen paikkansa yksikkö sai vuonna 1903, kun ruustinna osti Alamaan tilan Mustikkamäeltä ja uuden päärakennuksen, Ruustinnanhovin suunnittelu- ja rakennustyöt aloitettiin. Ruustinnanhoivi on nykyisin pääasiassa juhlienvietto käytössä ja uusi päärakennus, 1960- luvulla valmistunut ja 1999 laajennettu Nora toimii nyt koulun keskuksena. (Nora Pöyhösen jalanjäljissä 2012.)

Tekniikan alan yksikkö puolestaan tunnettiin ennen ammattikouluna ja ensimmäiset oppituntinsa se aloitti 28.8.1962. Ammattiin valmistavia linjoja oli tuolloin vain kolme. Ammattikoulusta valmistui putkiasentajaksi, ompelijaksi sekä maatalouskonekorjaajaksi. Teoriaoppi ammatteihin saatiin Onnela- nimisessä rakennuksessa ja käytännön harjoittelu sijoittui pojilla kansanopistolle ja tytöillä terveystalolle. Nykyisten tilojen peruskivi muurattiin toukokuussa 1964 ja luokat otettiin käyttöön asteittain samaisen vuoden syksyllä. (Turunen 2013, 334.)

5.4.2 Yhteistyötä

Yhteistyötä seurakunnan kanssa ammattiopisto on tehnyt koko sen 120- vuotisen historiansa ajan, siitä lähtien kun ruustinna aloitti opetuksensa seurakunnan

pappilassa. Ensimmäisiä toimintamuotoja ovat olleet muun muassa aamunavaukset, seurakunnan työntekijöiden oppituntivierailut, yhteiset rukoushetket sekä puheenvuoro ammattiopiston kevät- ja joulujuhlissa. (Joki-Kolehmainen 2012.)

5.5 Haapaveden lukio

Yhteisessä rakennuksessa yläkoulun kanssa toimiva Haapaveden lukio on kehittyvä, perinteikäs ja opiskelijoilleen vahvan yleissivistyksen tarjoava oppilaitos. Lukiossa on laaja kurssivalikoima sekä useita valinnaisia, syventäviä sekä soveltavia kursseja unohtamatta tietenkään kansainvälistä yhteistyötä muihin maihin. Myös oikeustieteellisten opintojen suorittaminen on mahdollista. (Översti 2012.)

5.5.1 Lukion historiasta

Pohjois- Suomen vanhimpana maaseutulukiona tunnettu oppilaitos sai lukio nimensä vasta vuonna 1.8.1985, jota ennen se tunnettiin nimellä Haapaveden yhteiskoulu. Silloinen yhteiskoulu perustettiin 1919 ja toimintansa se aloitti samaisen vuoden syyskuussa. Uusi oma koulutalo valmistui vuoden päästä toiminnan aloittamisesta ja ensimmäinen lukioluokka aloitti opiskelunsa syyskuussa 1923. Viiden vuoden päästä keväällä valmistuivatkin jo ensimmäiset ylioppilaat. Uuden koulukeskukseen tiloihin muutto tapahtui 1967 ja nykyiset tilansa lukio sai vuonna 1989 valmistuneesta lisäsiivestä. Opetus on muokkautunut vuosien varrella kuusivuotisesta, yliopistoon johtavasta oppikoulusta nykyiseen kurssimuotoiseen luokattomaan opiskeluun. (Översti 2010.)

5.5.2 Lukion ja seurakunnan yhteistyön historiasta

Myös lukion kohdalla yhteistyö toimintaa voidaan sanoa olleen niin kauan kuin Haapaveden seurakunta on ollut olemassa. Työmuodot ovat olleet samoja yläkoulun kanssa eli koulukirkot, aamunavaukset, hartaudet, koulupäivystys sekä koulukinkerit. (Alila 2012.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Aivan ensimmäinen ajatus yhteistyön teemasta opinnäytetyölle syntyi jo keväällä 2010, kun keskustelimme luokan kesken opinnäytetyön aiheista. Ensin mietin aiheeksi seurakunnan ja kaupungin nuorisotyöntekijöiden yhteistyötä, mutta seurakuntaharjoittelun aikana päätin vaihtaa tutkimuksen toiseksi osapuoleksi Haapaveden yläkoulun.

6.1 Tutkimuksen eteneminen

Opinnäytetyöstä oli ollut keskustelua jo kesällä, mutta pienen hionnan jälkeen aihe sovittiin lopullisesti seurakunnan työntekijöiden kanssa syyskuussa 2011. Syksy oli kuitenkin kiireistä aikaa meille kaikille ja kyselylomakkeiden lähettäminen täytyi siirtää vuoden vaihteeseen. Tammikuussa pidimme opinnäytetyön ohjaajan kanssa palaveria siitä, kuinka lähden työssäni etenemään. Palaverin jälkeen soitin yläkoulun rehtorille ja esittelin asiani. Hän oli kiinnostunut vastaanottamaan kysymykseni, mutta halusi ne sähköpostin kautta. Rehtori lupasi toimittaa kysymykset eteenpäin yläkoulun muille opettajille ja ajattelin saavani ainakin kahdeksan vastausta. Vastauksia ei kuitenkaan tullut toivottua määrää, joten päätimme työelämäohjaajani kanssa laajentaa tutkimusta. Mukaan pyydettiin Haapaveden yläkoulun lisäksi kotikoulu, Haapaveden opisto, Haapaveden ammattioppilaitos ja Nora sekä Haapaveden lukio.

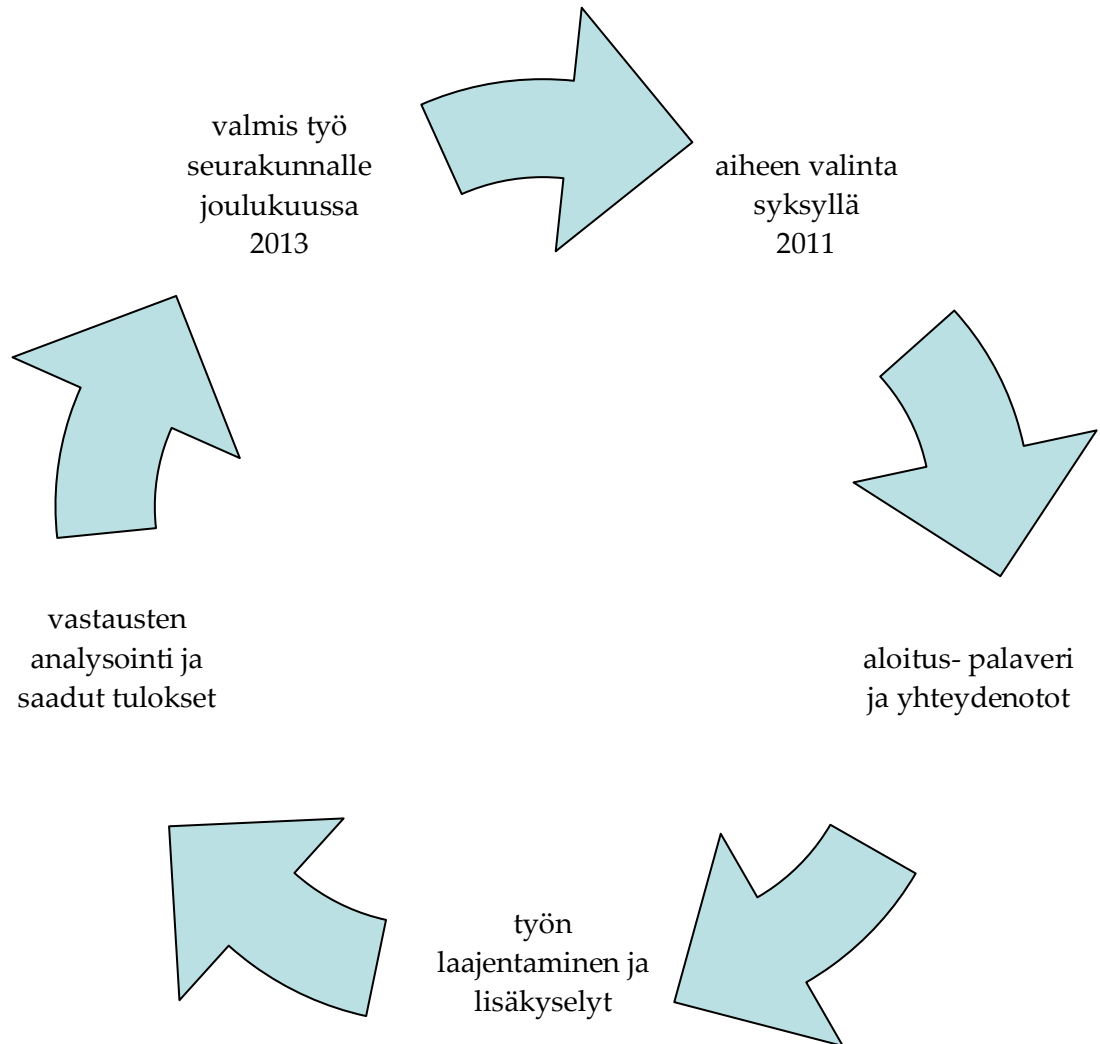
Palaverin jälkeen otin yhteyttä kotikoulun sekä toisen asteen oppilaitosten esimiehiin ja kysyin heidän kiinnostustaan osallistua tutkimukseen. Kaikki olivat kiinnostuneita vastaamaan kysymyksiin ja mieluiten sähköisessä muodossa. Vastaukset toivoin saavani helmikuun 2012 loppuun mennessä.

Ennen kyselyjen lähettämistä mietimme ohjaajani kanssa jokaisen oppilaitoksen kohdalla erikseen kenelle kyselyitä kannattaisi lähettää. Kotikoululle lähetin yhden lomakkeen ja sain täytetyn version takaisin. Seurakuntaa lähti kahdeksan kyselyä, joista kuusi palautui. Haapaveden opisto sekä ammattiopisto saivat yhteensä kuusi sähköpostikyselyä ja saman verran tuli kummastakin paikasta takaisin. Ammattiopistolle kyselyjä lähettäessäni toivoin lomakkeiden menevän myös koulun kokonaisuuteen kuuluvalle Noralle. Palautuneiden vastausten joukosta löytyikin myös kyseisen oppilaitoksen edustajan kommentit. Lukion kohdalla matkaan lähti kahdeksan kyselyä, mutta vain kaksi täytettyä lomaketta palautui. Lähetin uuden vastauspyynnön asian tiimoilta ja pyysin miettimään yksittäisiä tapahtumia, kuten oppituntivierailu tai joulukirkko ja vastaamaan niiden pohjalta. Vastuksia ei kuitenkaan tullut enempää ja loput kuusi jäivät ei-vastauksiksi. Myös yläkoulun kohdalla tein uuden vastauspyynnön, saadakseni vastausten määrää suuremmaksi.

Odotin vastauksia kevään ajan, mutta loppujenlopuksi minun täytyi tyytyä tässäkin kohtaa ei- vastauksiin. Yläkoulun kyllä vastausten saldoksi jäi kolme. Kaiken kaikkiaan matkaan lähti 37 kyselyä ja 24:ään niistä vastattiin. Lopulliseksi vastausprosentiksi jäi siis 64,8 %. Lomakekyselyjen lisäksi tein vielä tarkentavia kysymyksiä sähköpostin kautta sekä syvähaastatteluja neljälle tutkimukseen osallistuneelle työntekijälle. Syvähaastattelun tarkoituksena minulla oli selvittää yhteistyötahojen välistä toimintaa mahdollisimman tarkasti valitsemalla haastatteluun henkilöt, jotka tietävät aiheesta paljon tai heillä on siitä runsaasti kokemusta. (Tuomi ja Sarajärvi, 2009, 85- 86).

Kesä vierähti töiden parissa ja opinnäytetyö jäi ajatuksiin pohdittavaksi. Syyskuussa aloitin uurastamisen uudelleen ja työelämäohjaajan kanssa väliraportin ajankohdaksi sovittiin syyskuu. Valmiin työn esitys sovittiin

lokakuulle 2012, mutta valmistumisen lykkäytymisen vuoksi lopullisen työn toimitin seurakunnalle joulukuussa 2013.

KUVIO 1. Opinnäytetyön eteneminen

6.2 Aikaisemmat tutkimukset aiheesta

Seurakunnan ja koulujen välisestä yhteistyöstä löytyy useita tutkimuksia, mutta kaikki löytämäni tutkimukset koskettivat lähinnä ala- tai yläkouluja. En löytänyt tutkimusta, jossa kartoitetaan seurakunnan, yläkoulun sekä toisen asteen oppilaitosten välistä yhteistyötä. Tarvetta tällaisille tutkimuksille olisi varmasti muuallakin, kirkon uusimman nelivuotiskertomuksen tilastotietojen mukaan kansalaisten keskuudessa toivottiin enemmän tukea koulujen kasvatustyölle juuri kirkolta. (Haastettu kirkko 2012, 56). Tutkimusten avulla voitaisiin kartoittaa seurakunnittain kuinka moni ja millaista apua koulu tai oppilaitos haluaa omaan kasvatustyöhönsä.

7 KYSELYN TULOKSET

Ennen tuloksiin siirtymistä haluan selventää tekstissä käyttämäni koodien merkitykset. Olen merkannut vastaajat omien koodien mukaan, jolloin vastauksia on helpompi käyttää ja mielipiteet tulevat paremmin esille. Tässä muutama esimerkki koodeista:

YV1= yläkoulun vastaaja 1

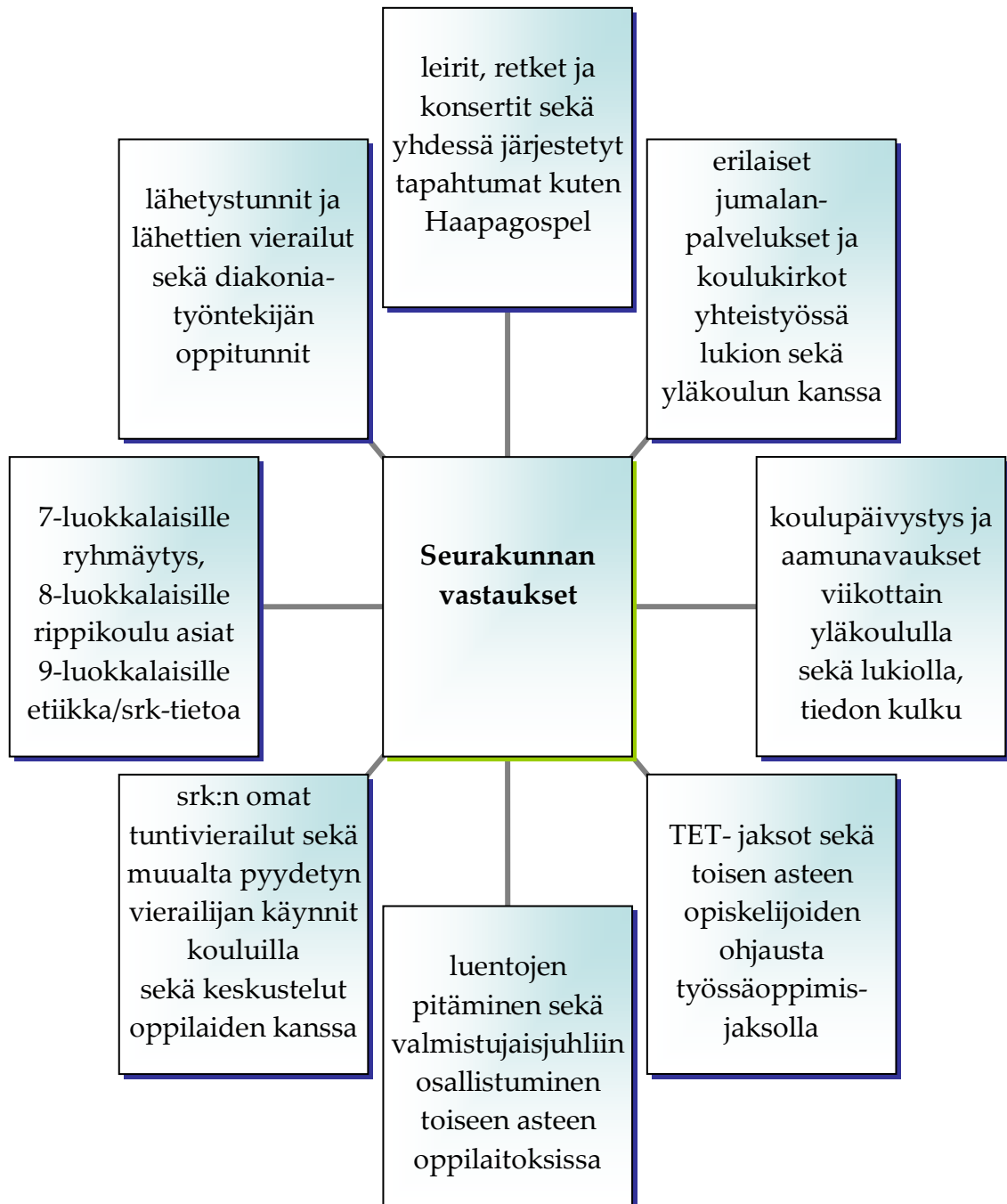
SV2= seurakunnan vastaaja 2

OV3= opiston vastaaja 3

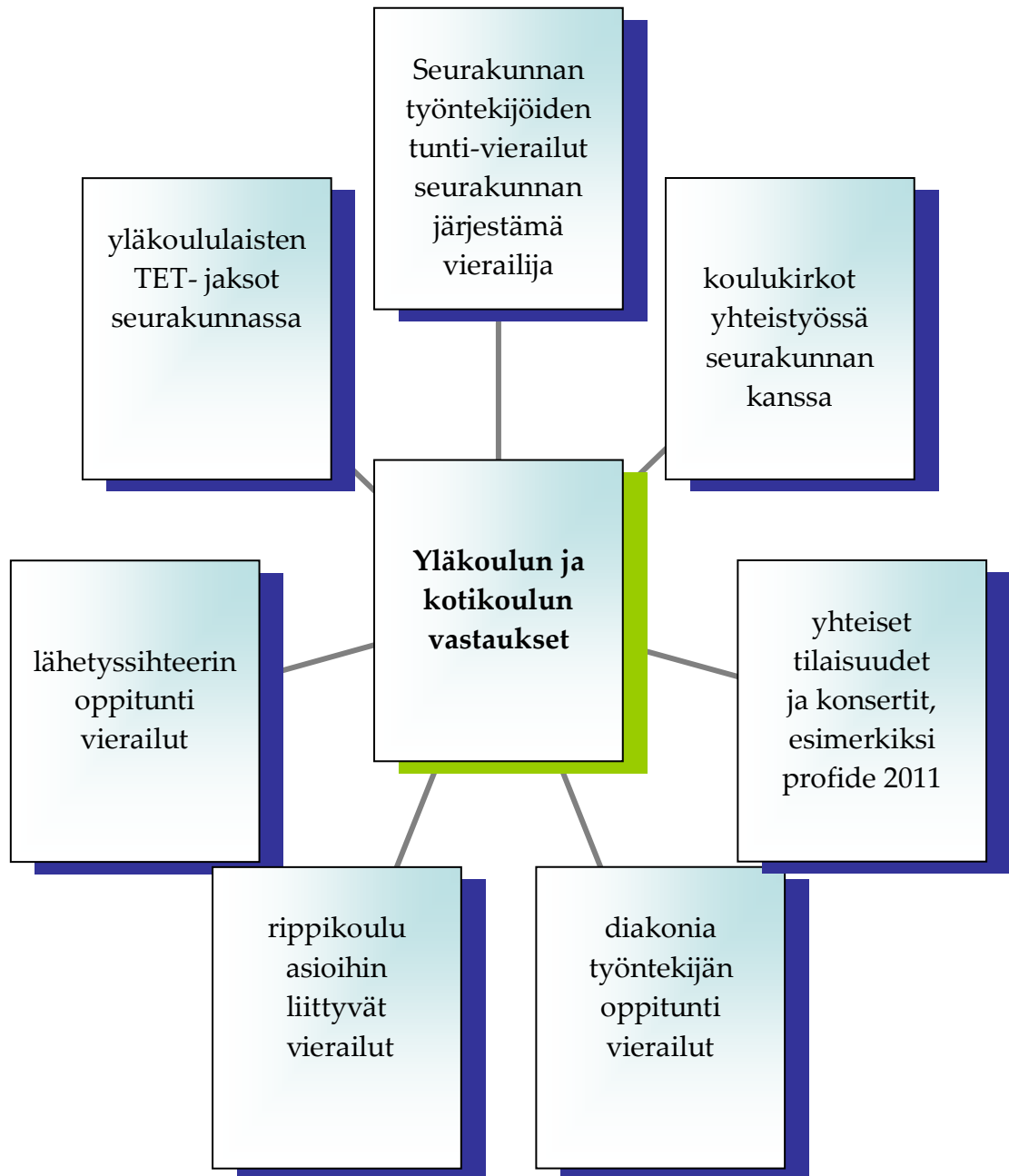
Toistamisen välttämiseksi käytän joissain asiayhteyksissä yläkoulusta, kotikoulusta ja lukiosta puhuessani sanaa koulut ja oppilaitoksista puhuessani kyseessä ovat ammattiopisto, Nora sekä opisto.

7.1 Yhteistyökumppaneiden väliset työmuodot

Aivan ensimmäisenä olen ottanut tarkasteluun kyselylomakkeessakin ensimmäisenä kohtana olleet yhteistyökumppaneiden väliset työmuodot. Tein jokaisen yhteistyötahon vastauksista oman kuvion, joissa työmuodot on helposti nähtävissä. Työmuotoja on selitetty erikseen kuvion alapuolella ja lopuksi olen tehnyt tiivistelmän yhteistyötahojen työmuodoista tarkastellen sitä kohtaavatko työmuodot annetuissa vastauksissa.

KUVIO 2. Seurakunnan vastaukset työmuodoista

KUVIO 3. Yläkoulun ja kotikoulun vastaukset työmuodoista

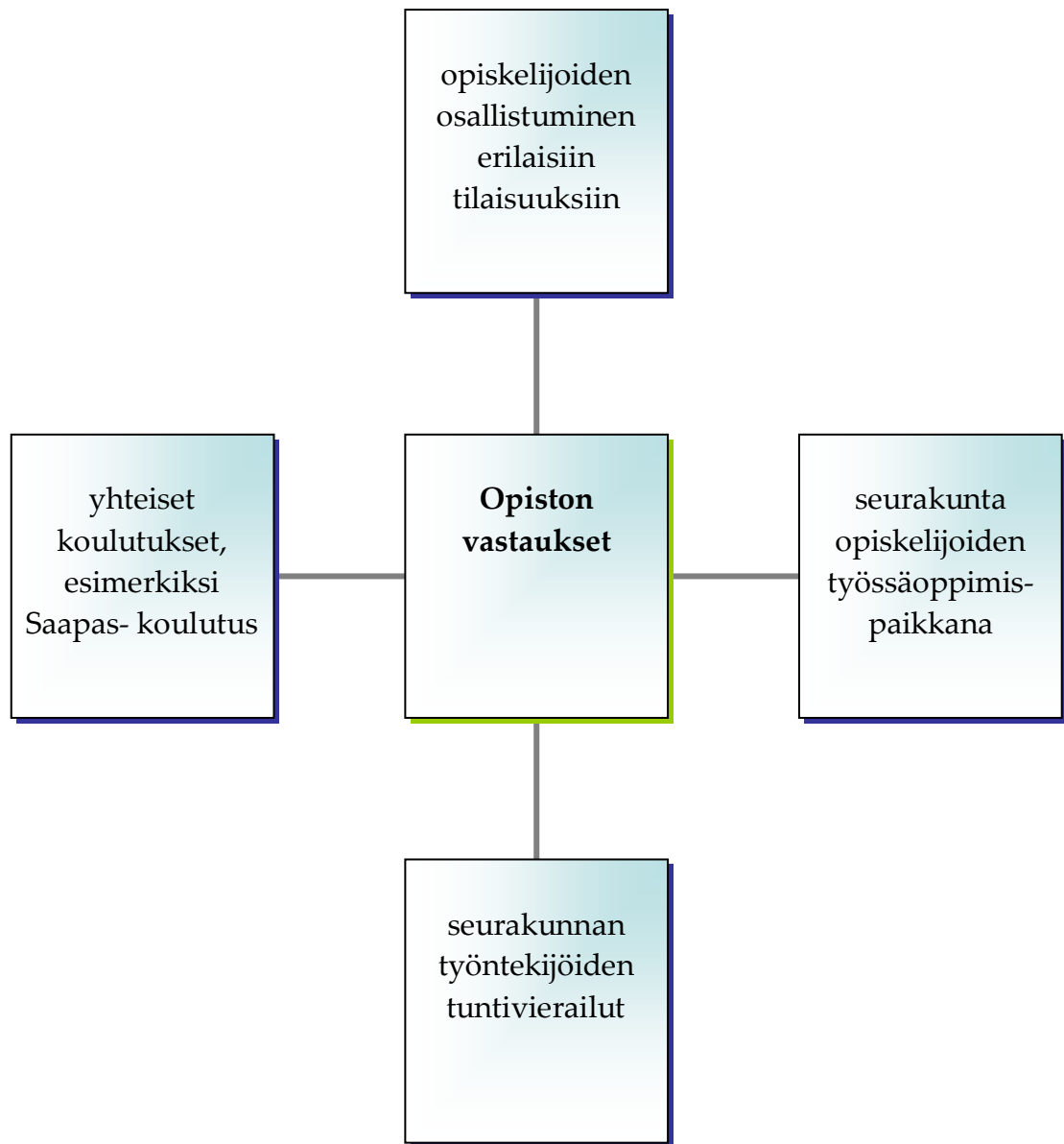
Perinteisten kevät- ja joulukirkkojen lisäksi koulujen oppilaat ovat mukana myös muissa jumalanpalveluksissa, kuten kylvön siunaamisessa ja sadonkorjuu kiitosjumalanpalveluksessa. Osallistumisen lisäksi koulukirkot suunnittelevat yhteistyössä yläkoulun ja lukion kanssa. (Soronen 2012). Aamunavaus perjantaisin sekä koulupäivystys torstaisin ovat yläkoululle sekä lukiolle yhteisiä. Koulupäivystyksen aikana oppilaat voivat keskustella työntekijän kanssa mieltä askarruttavista asioista tai palauttaa täyteen tulleita rippikoulukortteja. (Alila 2012.)

Oppituntivierailuja kouluilla käyvät tekemässä seurakunnan eri työntekijät omista aihealueistaan. Diakonia työntekijä kertoo yhteisvastuusta ja nuorisotyöntekijä puolestaan rippikouluun liittyvistä asioista. Joskus heillä saattaa olla vierailija mukanaan, esimerkiksi lähetyssihteeri tuo lähettityöntekijän kertomaan omasta työstään. Lisäksi seurakunta järjestää opettajan pyynnöstä koululle vierailijan pitämään oppitunnin opetussuunnitelman määräämän aiheen mukaan. Esimerkiksi vuonna 2011 aiheena oli Paavali. (Alila 2012.)

7- luokkien ryhmäyttäminen puolestaan on opettajien kanssa yhteistyössä toteutettava toimintapäivä, jonka tarkoituksena on tutustuttaa luokkalaiset toisiinsa ja saada heidät toimimaan yhdessä. (Ryhmyttäminen 2012). Kyselyn (liite 4) mukaan opettajien kokemukset ryhmäyttämispäivästä olivat myönteisiä ja heidän mielestään harjoitukset auttavat sekä oppilaita, että opettajia näkemään itsestään ja toisistaan aivan uusia puolia. Positiivista oli myös huomata kuinka ryhmähenki muotoutui päivän aikana ja kuinka tärkeää se nuorille oli, vaikka he eivät sitä suoraan sanoneetkaan. Yleinen mielipide oli, että ryhmäyttämispäivä on hyvin tarpeellinen ja toivottavasti niitä järjestetään myös jatkossa.

Retkiin kuuluu muun muassa Turussa järjestettävät maata näkyvissä- festarit ja tapahtumista mainittakoon nuorten tapahtuma Haapagospel, joka järjestetään yhteistyössä Haapaveden kaupungin kanssa. Päiväohjelmaan kuului syksyllä 2011 Pro Fide- yhtyeen konsertti koulun tiloissa.

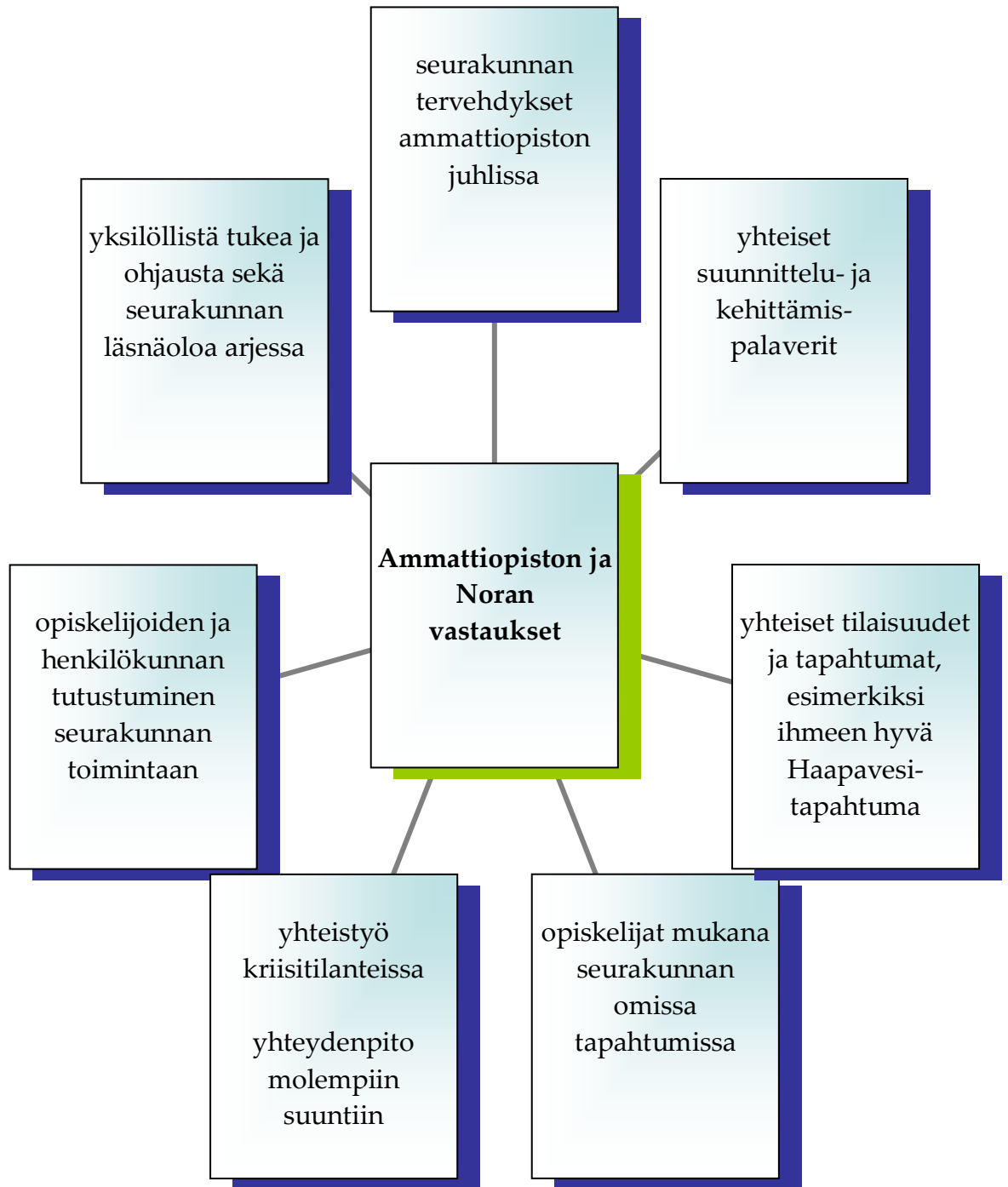
Tiedon kulku tarkoittaa tässä kohtaa sujuvaa yhteydenpitoa molempiin suuntiin seurakunnan ja koulujen välillä sekä seurakunnan toimintaan perehtymistä, joka tarkoittaa esimerkiksi työelämään tutustumista eli TET- jaksoa seurakunnassa.

KUVIO 4. Haapaveden opiston vastaukset työmuodoista.

Opiston oppituntivierailuilla seurakunnan työntekijä kertoo opiskelijoille tulevista nuorten tapahtumista, Saapas toiminnasta sekä erityisnuorisotyöstä. Täysi-ikäisille tarkoitettu Saapas- koulutus antaa valmiuksia muun muassa nuorten kohtaamiseen, tukemiseen sekä ensiavun antamiseen. (Palveluoperaatio saappaan periaatteet 2010). Koulutuksen käymällä pääsee mukaan evankelisluterilaisen kirkon palveluoperaatio Saappaan toimintaan, joka koostuu yöpäävystyksestä, festivaalitoiminnasta sekä uudesta Netti- Saapas toiminnasta. (Mikä on saapas?.)

Tilaisuuksista esimerkkinä erilaiset konsertit, joihin opiston opiskelijoita kutsutaan mukaan. Sen lisäksi opiskelijat suorittavat työssäoppimisjaksoja seurakunnalla nuorisotyöntekijän ohjauksessa.

KUVIO 5. Haapaveden ammattiopiston ja Noran vastaukset työmuodoista

Opiston tavoin myös ammattiopiston kohdalla seurakunnan työntekijöiden tuntivierailujen aiheena ovat nuorten tapahtumat, Saapas- koulutus ja erityisnuorisotyö. Niiden lisäksi seurakunnan edustaja saa puheenvuoron oppilaitoksen kevät- sekä joulujuhlissa. Yhteisistä tapahtumista esille voi nostaa ihmeen hyvä Haapavesi- tapahtuman, joka on suunnattu ensimmäisen vuoden opiskelijoille, tarkoituksena tutustuttaa heidät paikkakunnan palveluihin ja hyvinvointiin liittyviin asioihin. (Hyttinen 2012.) Seurakunnalla on oma pisteensä tapahtumassa.

Yhteisten tapahtumien ohella seurakunta järjestää myös tutustumiskäyntejä ammattiopiston oppilaille ja henkilökunnalle seurakunnan toiminnan tiimoilta. Vierailut ovatkin oiva yhteistyön keino seurakunnan ja oppilaitoksen välillä. (Lahtiluoma ja Turunen 2012, 21).

Yhteistyöhön panostetaan tiedotuksella molempiin suuntiin sekä pitämällä yhteisiä suunnittelu- ja kehittämispalavereita. Niiden lisäksi seurakunta tarjoaa tarvittaessa yksilöllistä tukea ja ohjausta sekä arjen läsnäoloa. Yhteistyötä tehdään tiiviisti myös kriisitilanteissa.

KUVIO 6. Lukion vastaukset työmuodoista

Lukion ja seurakunnan yhteistyömuotoihin kuuluvat yläkoulun tavoin viikottaiset aamunavaukset ja koulupäivystys, oppituntivierailut sekä koulukirkkojen ja erilaisten tapahtumien järjestäminen yhteistyössä seurakunnan kanssa.

Lukion vastauksista löytyy yksi kohta, jota ei mainita seurakunnan vastauksissa. Yhtäläisyyden puuttuminen johtuu ehkä siitä, että vastaajan mainitsema jäsenyys kirkko neuvostossa ja – valtuustossa sekä lähetys- ja aikuistyön johtokunnassa on ajateltu kuuluvan tiedonvälityksen sisälle. Opettajan jäsenyys on voimassa vaalikauden ajan.

7.2 Yhteistyön sujuvuudesta ja esteistä

Vastausten yhteenvedon perusteella seurakunnan sekä muiden tutkimukseen osallistuneiden tahojen välinen yhteistyö on sujuvaa ja siihen suhtaudutaan myönteisesti. Esimerkiksi OV4 ja LV2 kertovat yhteistyön toimivan nykyisin hyvin. Asiaan vaikuttaa tietysti myös se, että yhteistyökumppaneiden välisellä toiminnalla on historiassa pitkät juuret. SV2:sen ja SV3:sen muistot yhteistyöstä ylettyvät jopa 30 vuoden taakse. Omat yläkouluhavaintoni asiasta on, että historiataustan vuoksi yhteisten toimintamuotojen ylläpitäminen on helpompaa. Tärkeä huomio yhteistyöstä on myös se, että SV4 kertoo yhteistyökumppaneiden arvostavan ja kunnioittavan toisiaan ja SV5 toteaa saavansa aina hyvän vastaanoton vieraillessaan oppilaitoksissa. Lisäksi AV6 haluaa kertoa kuinka tärkeäksi kokee seurakunnan läsnäolon arjen työssä. Seurakuntaan on helppo ottaa tarvittaessa yhteyttä.

Esteitäkin yhteistyölle sen sujuvuudesta huolimatta löytyy. Oppilaitosten tiukat aikataulut vaikeuttavat toisinaan seurakunnan vierailuja. Yhteisistä tunteista on

sovittava hyvissä ajoin etukäteen. Ymmärrettävää tietysti on, että opettajien täytyy noudattaa opetussuunnitelmaa ja sen sisältöä. Aina ei kuitenkaan ole kyse aikatauluista, vaan SV6:en mukaan myös seurakunnan työntekijöiden vähäiset resurssit vaikuttavat yhteistyöhön. OV3:n vastaus opetussuunnitelmien tuntemattomuudesta tukeekin johtopäätöstä, etteivät seurakunnan ja oppilaitosten työntekijät tunne toistensa opetus- ja toimintasuunnitelmia tarpeeksi. Seurakunnan ja koulujen yhteistyötä käsittelevässä käsikirjassa Pihkala (2012) kehottaakin seurakunnan työntekijöitä tutustumaan paremmin koulujen opetussuunnitelmaan yhteistyön sujuvuuden lisäämiseksi. (Pihkala 2012, 49- 51.)

Aikataulujen ohella esteeksi SV5 mainitsee myös sen, ettei tunne kaikkia oppilaitoksia ja heidän oppilaitaan tai henkilökuntaa. Tiedon puute vaikeuttaa kouluihin lähestymistä sekä toiminnan keksimistä ja järjestämistä. Eräs seurakunnan työntekijä kertoo kokeneensa joskus, etteivät seurakunnan vierailijat ole tervetulleita ja kristillisiin asioihin on suhtauduttu kriittisesti. Kokemus ei kuitenkaan koske kaikkia oppilaitoksia eikä henkilökuntaa. Yleensä yhteistyö on toivottua ja jokainen toimii oman parhaansa sekä resurssiensa mukaisesti. Myös monipuolisuutta yhteistyöstä löytyy. SV2 haluaa mainita esimerkkinä kirkon pienoismallien rakentamisen yhteistyössä toisen osapuolen kanssa.

Lisäksi SV5 pohtii, että muualta tulleilla opiskelijoilla on todennäköisesti seurakuntayhteys omaan seurakuntaansa ja se saattaa rajoittaa nuorten osallistumista ja tutustumista Haapaveden seurakunnan tarjoamaan toimintaan. Huomio ei ehkä ole niinkään este, mutta yhteistyön toteutuksen kannalta mietintää kaipaava asia. Yhteistyökumppaneiden haastavana tehtävänä on saada nuoret kiinnostumaan Haapavedellä järjestettävistä toiminnoista.

7.3 Tuen tarve ja yhteiset keskustelut

Kyselylomakkeen neljäs ja viides kysymys kartoittivat yhteistyö osapuolten antaman tuen tarvetta sekä halukkuutta yhteisiin keskusteluhetkiin. Ammatillista tukea ei niinkään kaivattu, mutta käytännön apua haluttiin ottaa vastaan. Esimerkkinä käytännön tuen tarve, jossa SV6 toivoi opettajien apua opetustilanteen järjestämistä sellaiseksi, että oppilaat jaksaisivat keskittyä opetukseen. Opettaja yleensä tuntee oppilaansa ja tietää mitkä keinot ovat toimivia kyseisissä tilanteissa.

Yhteiset keskusteluhetket osoittautuivat tukeakin tärkeimmiksi. Paitsi voidaanko tässä tapauksessa tukea ja yhteisiä keskusteluhetkiä erotella toisistaan. Keskustelemalla yhdessä työntekijät tukevat toinen toistaan. AV4, OV1 ja YV3 ilmaisivat keskusteluhetkien olevan tarpeellisia yhteistyön kehittämiseksi. Myös seurakunnan vastaaja yhtyy edellisten vastaajien näkökulmaan toteamalla, että yhteydenpitoa tarvitaan, koska kaikkihan me ollaan samalla rintamalla nuorten kasvua tukemassa. Ehdotuksia keskusteluhetkiin tulee myös SV4:n suunnalta, hänen toivoessaan yhteisiä projekteja, joissa kirkon eri työmuodot voisivat olla mukana.

Vaikka keskusteluhetkiä toivottiinkin lisää, yksi vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, että keskusteluhetket tapahtuvat luonnollisesti samalla, kun vierailuista sovitaan. Hänen mielestään erikseen sovittuja keskusteluhetkiä ei tarvita. Samoin eräs toinen vastaaja koki tarvittavan tuen tulevan tämän hetkisestä, sujuvasta yhteistyöstä.

7.4 Uskonnonvapauslaki - haaste vai mahdollisuus?

Uuden uskonnonvapauslain voimaan astuminen toi mukanaan monenlaisia ajatuksia ja tilanteita. Eräs seurakunnan työntekijä kertoo, että uuden uskonnonvapauslain tulkinnat toivat aikoinaan yhteistyöhön paikoittain hämmennystä ja epävarmuuttakin, mutta ajan myötä pelisäännöt selkiytyivät ja yhteistyö löysi luontevia muotoja. Myös koululla lain tuomat muutokset huomattiin. Kun uusi uskonnonvapauslaki poisti uskonnonopetuksesta julistuksen, se toi uusia vivahteita tunneille. Eräs vastaaja huomasi opetuksessa uskon ja tiedon välille tulevan jännitteitä. Hänen mielestään jännite ei kuitenkaan aina ole huono asia, vaan voi johtaa hyvinkin rakentavaan ja kasvattavaan keskusteluun.

Haasteiden ohella nähtiin ennen kaikkea mahdollisuuksia. SV6:n mielestä uskonnonvapaus antaa mahdollisuuden harjoittaa omaa uskontoa, muut uskontokunnat tietysti huomioon ottaen. Ammattiopiston vastaaja on samoilla linjoilla kertoessaan uskonnonvapauden olevan rikkaus, jota pitää hyödyntää opetuksessa. On rikkaus, että koulussa on monenlaisia ihmisiä, joilla on erilaisia ihmiskäsityksiä sekä uskonnollisia katsantoja.

Uskontokysymyksessähän ei ole olemassa yhtä oikeaa kantaa, vaan kaikilla on oikeus harjoittaa omaa uskontoaan, AV2 toteaa.

Edellisistä vastauksista voi jo huomata, että erilaisten uskontojen huomioiminen tuli vahvasti esille. OV2:en ja AV3:n mielestä nuorten olisi hyvä perehtyä oman kulttuurinsa lisäksi muihin uskontoihin ja maailmankatsomukseen sekä tutustua eettisesti vastuulliseen elämäntapaan. Uskonnonopetuksesta nuoret saavat aineksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi ja vastuullisiksi jäseniksi. Juuri tällaisista asioista, kuten ihmisen arvokkuus ja tasa- arvoisuus, on kyse kirkonkin työvälineenä käytetyssä MOD- koulutuksessa. (Mikä on MOD? 2012). Koulutus ei

ole kuitenkin tarkoitettu pelkästään kirkon käyttöön, vaan sitä voidaan käyttää työvälineenä myös oppilaitoksissa ja järjestöissä tai työyhteisöjen omissa koulutuksissa. (Koulutus rakenne 2012).

Suomalaisten nuorten asenne ei ole kuitenkaan ainoa huoli. AV5 pohtii sitä, miten vähemmistöt huomioidaan koulutyössä. Erilaisten kulttuurien ja uskontojen edustajia tapaa yhä useammin oppilaitosten opiskelijoissa. Opettajien tapa toteuttaa työtänsä ratkaisee.

AV6 puolestaan kehottaa tarkkailemaan omia sanomisiaan, ettei vahingossa tule loukanneeksi ketään. Se asettaakin oman haasteensa esimerkiksi kouluilla järjestettävien tilaisuuksien suhteen. Miten tilaisuudesta saadaan sellainen, että se kunnioittaa jokaista osallistujaa. Yksi vastaajista onkin tuonut huolensa esille pohtiessaan eri tilaisuuksia ja sitä voivatko kaikkien suuntien edustajat osallistua niihin. Ja mitä tilalle järjestetään jos tapahtuma ei sovi kaikille.

Haasteista huolimatta SV5 uskoo, että seurakunnan työntekijät ovat oppineet olemaan hienotunteisia eri uskontoja kohtaan. Oman uskonnon tyrkyttämisen sijaan pyritään dialogiaan ympäristön kanssa, unohtamatta tietenkään omia näkemyksiään. Seurakunnassa ollaan aidosti kiinnostuneita ja välittäviä ja annetaan kristillistä kasvatusta tukien oppilaitoksen omaa uskontokasvatusta.

Uuden uskonnonvapauslain myötä on hienoa, että niin moni ihminen saa mahdollisuuden harjoittaa omaa uskontoaan ja hänen oikeutensa siihen toteutuvat. Mainitsemisen arvoinen on myös yhden vastaajan kommentti, hänen kertoessaan kristillinen uskon ja ev.lut. kirkon olevan olennainen osa suomalaista kulttuuria. Vastaajan mielestään vanhoista perinteistä, kuten joulukirkosta, suvivirrestä ja aamunavauksista on tarpeellista pitää kiinni. Uuden

uskonnonvapauslain tarkoituksena ei ollut romuttaa perinteitä, vaan antaa ihmisille vapaus omaan uskontoon. (Kirkko muutosten keskellä 2004, 28).

7.5 Ehdotuksia yhteistyön kehittämiseen

Ideoita yhteistyön kehittämiseksi löytyi monenlaisia. Keskustelut yhteistyön tiimoilta näkyivät vahvasti kehittämisen keinoissa. Esimerkiksi SV4:n toiveena oli saada kouluilta enemmän ehdotuksia yhteistyön toteutuksiin. Ehdotuksia löytyikin ammattiopiston vastaajalta, joka toivoi aamunavauksiin aiheiksi etiikkaa sekä puhetta läheisten välittämisestä ja kunnioittamisesta. Myös AV3 halusi yhteisiä ideointipalavereita seurakunnan kanssa. Konsertit ja toiminnalliset tapahtumat olisivat tervetulleita. OV6:n erityistoiveena keskusteluihin oli monikulttuurisuus tulevaisuuden yhteistyössä. Lisäksi vastaajat OV2 ja OV3 ehdottivat, että seurakunnan nuorisotyöntekijä tutustuisi opiskelijoiden opetussuunnitelmiin. Se helpottaisi harjoittelujakson aikana opiskelijoiden tavoitteiden ja tehtävien asettelua. Tässä hyvä esimerkki opetussuunnitelmiin tutustumisen tärkeydestä, josta yhteistyön sujuvuuden kappaleessakin mainittiin.

Lisäksi AV2 ja AV3 toivoivat seurakunnalta vapaa-ajan ohjelmaa illaksi nuorille. Vastaajat ehdottivat, voisiko seurakunta kenties järjestää yhdessä asuntoloiden kanssa avoimet ovat illan, vapaamuotoisen tekemisen merkeissä. AV4 puolestaan toivoi seurakunnan työntekijää oppilaitoksen kriisiryhmään siltä varalta jos jokin suurempi, oppilaitosta tai useita oppilaita koskeva kriisi tulee kohdalle.

Seurakunnan ja koulujen välisen yhteistyön lisäksi SV5 toivoo myös eri koulujen välistä yhteistyötä, johon seurakunta voisi luontevasti lähteä mukaan. Esimerkiksi kriisitilanteissa useamman tahon toimiva yhteistyö mahdollistaisi tehokkaamman avun antamisen.

Kehittämisen tiimoilta esille tuli työntekijöiden yhteisten koulutusten tarve. OV4 muistelee, että vuosina 1974- 1986 toimineen, seurakunnan sekä kunnan nuorisotyön peruskurssin jälkeen yhteisiä koulutuksia seurakunnan ja muiden alojen nuorisotyöntekijöiden kanssa ole juuri ollut. Yhteisten koulutusten tiimoilta hän toivookin kehitystä tulevan ja mainitsee ensi vuoden alussa järjestettävän nuori2013- tapahtuman yhteistyön kehittämisen keinona.

Tammikuussa 2013 järjestettävä nuori2013- tapahtuma on tarkoitettu järjestöjen, kuntien, seurakuntien, työpajojen sekä nuorisotutkimuksen ammattilaisille. Tapahtuman järjestäjät kutsuvat eri alojen ammattilaiset kehittämään ja syventämään keskinäistä yhteistyötään nuorten ja nuorisotyön hyväksi. Tapahtumaa järjestämässä ovat Suomen Nuorisoyhteistyö- Allianssi, Suomen evankelisluterilainen kirkko (kasvatus ja perheasiat), Valtakunnallinen työpajayhdistys sekä Nuorisotutkimusseura. (nuori2013.)

8 POHDINTA

Omat muistoni seurakunnan ja koulujen välisestä yhteistyöstä ovat positiivisia ja toiminta on mielestäni ollut aina sujuvaa. Myös yhteistyötä toisen asteen oppilaitoksiin olen pitänyt itsestään selvänä. Yhteistyön sujuvuuden ja pitkän yhteistyöhistorian perusteella odotin saavani runsaasti vastauksia tutkimukseen osallistuneilta yhteistyökumppaneilta. Lopullisen vastausten määrä yllätti minut ja mietin miksi ei- vastausten määrä oli niinkin suuri. Johtuiko asia ehkä siitä, etteivät opettajat hoksanneet tekevänsä yhteistyötä, jos he eivät osallistuneet konkreettisesti johonkin toimintaan. Oppituntivierailulle seurakunnan työntekijän ottaminenhan on jo yhteistyötä. Tai osallistuminen seurakunnan järjestämiin tapahtumiin kertoo myös yhteistyöstä seurakunnan kanssa.

Vai onko asia niin, etteivät kaikki koe yhteistyötoimintaa omakseen. Huomioitavaa on lisäksi se, että kaksi vastausta jäi myös seurakunnan osalta uupumaan. Ymmärrän ja kunnioitan toki myös sitä, jos kyselylomakkeen saanut henkilö ei vain halunnut osallistua tutkimukseen.

Yhtenä syynä palauttamattomiin vastauksiin saattaa olla se, että kouluilla on usein yksi tietty henkilö, joka pääasiassa huolehtii kanssakäymisen seurakunnan työntekijän kanssa. Yläkoululla hän on yleensä uskonnonopettaja. Se saattaa vähentää muiden opettajien kanssakäymistä seurakunnan työntekijöiden kanssa. Positiivista asiassa on tietysti se, että yhteyshenkilö löytyy ja yhteydenpito on sujuvaa.

Vastausten lopullisesta määrästä huolimatta sisällöstä saattoi huomata miten yhteistyömuodot vastasivat toisiaan ja yhteistyön kehittämisen aiheetkin olivat pitkälti samansuuntaisia. Varsinkin monikulttuurisuuden huomioiminen yhteistyössä sekä yhteiset palaverit nousivat voimakkaasti esille. Kehittämisen

tarpeissa otettiin kantaa myös opetussuunnitelmiin, koska ne koettiin yhteistyötä rajoittavana tekijänä. Uudistunut uskonnonvapauslakikaan ei alku vaikeuksien jälkeen ole näyttänyt vaikuttavan yhteistyöhön merkittävästi. Tiettyjen yhteistyön perinteiden toivottiin jatkuvan niin koulun, kuin seurakunnankin puolelta.

Tutkimuksen tuloksia kirjoittaessani huomasin, että kyselylomakkeen vastausten pohjalta tehdyt syvähaastattelut olivat tarpeen perusteellisemmän analyysin saamiseksi. Haastattelun avulla pystyin hyvin tarkentamaan työmuotoja ja pääsin paremmin esimerkiksi kehittämisen aiheisiin sisälle. Myös vastaajien koodaaminen auttoi kovasti analyysin rakentamisesta. Tästä kiitos opettajalle ohjeistaessaan minua aiheesta. Vaikeinta analyysin kirjoittamisessa oli tuottaa neutraalia tekstiä, ottamatta kantaa esille tullessiin mielipiteisiin. Monessa asiassa olisi voinut asettua omaa ajattelua lähellä olevalle kannalle. Toisena suurena haasteena oli myös kirjoittaa vastauksia auki niin, ettei niistä tunnisteta vastaajaa.

Kun mietin tutkimuksen kokonaisuutta, huomaan, että aihe osoittautui ehkä liian haasteelliseksi minulle. Tutkimuksen yhteistyökumppaneita ajatellen, minulla olisi pitänyt olla enemmän käytännön tietoa tapahtuvasta yhteistyöstä. Lisäksi ajan käyttöä olisi kannattanut suunnitella paremmin sekä aineistonkeruussa olisi kannattanut painottaa enemmän haastatteluja. Tästä voin ottaa opikseni jatkoa varten.

Tutkimustuloksista on kuitenkin hienoa huomata, että nuorten kasvattaminen yhteisöllisyyteen on monen eri tahon tavoitteena ja heillä on siinä asiassa paljon annettavaa. Opinnäytetyötä tehdessäni pääsin tutustumaan oletusteni sijasta yhteistyön todelliseen käytäntöön.

LÄHTEET

- Aitto- oja, T. 2012. Koulutuspäällikön haastattelu 2.10.2012. Haapaveden opisto. Haapavesi.
- Alila, L.2012. Nuorisotyöntekijän haastattelu 24.9.2012. Haapaveden seurakunta. Haapavesi.
- Comedius- hanke 2010. Haapaveden yläkoulu. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.edu.haapavesi.fi/ya/comenius-hanke-2010/>. Luettu: 27.9.2012.
- Haastettu kirkko. 2012. Suomen evankelis – luterilainen kirkko vuosina 2008 – 2011. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 115. Porvoo. Kirkon tutkimuskeskus. Saatavissa: [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/\\$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf). Luettu: 4.8.2013.
- Hakkarainen, K & Pihkala, P. 2012. Seurakunta ja koulu. Yhteistyön käsikirja. LK- kirjat/Lasten Keskus. Helsinki.
- Haapaveden seurakunta. Historia. 2012. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.haapavedenseurakunta.fi/?a=5>. Luettu:1.10.2012.
- Holappa, H. 2012. Tietoja koulustamme. Haapaveden yläkoulu. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.edu.haapavesi.fi/ya/tietoja-koulustamme/>. Luettu: 27.9.2012.
- Holma, M. 2009. Kirkko ja koulu yhdessä. Kirkon ja koulun yhteistyön lähtökohtia, perusteita ja toimintatapoja. Kirkon kasvatusta ja nuorisotyö/ Kirkkohallitus. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/koulu/yhteensoppii.pdf>. Luettu: 13.2.2011.
- Hyttinen S. 2012. Uusille opiskelijoille jaettiin hyvinvointia. Haapavesi- lehti, 11.
- Joki- Kolehmainen, R. 2012. Apulaisrehtorin haastattelu 15.10.2012. Haapaveden ammattiopisto. Haapavesi.
- Kaksoistutkinto. 2012. Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä. JEDU. Www- dokumentti. Saatavilla: <http://www.jedu.fi/web/haapavesi/kaksoistutkinto-opas>. Luettu: 8.10.2012.

Kirkko tukee koulun uskonnonopetusta. 2012. Kirkko ja koulu. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Kirkkohallitus. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://koulujakirkko.evl.fi/26-kirkko-tukee-koulun-uskonnonopetusta>. Luettu: 4.9.2012.

Koulutusrakenne. 2012. Evankelisluterilainen kirkko. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://evl.fi/mod.nsf/sp3?open&cid=ContentEDE7C&valikkonf=Valikko\Koulutus&valikkonfa=o>. Luettu: 8.10.2012.

Kunta ja seurakunta – yhteistyössä yhteisön hyväksi. 2012. Suomen Kuntaliitto ja Kirkkohallitus. Helsinki. Www- dokumentti Saatavissa: <http://hosted.kuntaliitto.fi/intra/julkaisut/pdf/p060621093235W.pdf>. Luettu: 27.9.2012.

Lahtiluoma, S & Turunen, R. 2012. Kunta ja seurakunta- vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Kuntaliiton verkkojulkaisu. Www- dokumentti. Saatavissa: http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=2608. Luettu: 5.10.2012.

Matkailu-, ravitsemus- ja talousala. 2012. Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä. JEDU. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.jedu.fi/web/haapavesi/palvelu-ja-luonto>. Luettu: 8.10.2012.

Mikä on mod? 2012. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://evl.fi/mod.nsf/sp3?open&cid=ContentE8B10&valikkonf=Valikko\Mik%C3%A4%20MOD?&valikkonfa=o>. Luettu 8.10.2012.

Mikä on saapas? 2010. Nuorten Keskus. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.nuortenkeskus.fi/fi/toimintaa/saapas/>. Luettu: 12.10.2012.

Mod- koulutus kirkkojen työkaluna. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://evl.fi/mod.nsf/sp2?Open&cid=ContentFBF07>. Luettu: 8.10.2012.

Monikasvoinen kirkko. 2008. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004-2007. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 103. Tampere. Kirkon tutkimuskeskus. Saatavissa: [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/\\$FILE/Monikasvoinen%20kirkko.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/$FILE/Monikasvoinen%20kirkko.pdf). Luettu: 3.10.2012.

Nevalainen, J. 2012. Henkilökohtainen tiedonanto, puhelinkeskustelu 10.10.2012.

- Nevalanmäen Perhekodit Oy. 2012. Koulunkäynti. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.nevalanmaki.fi/fi/Koulunk%C3%A4ynti.html>. Luettu:11.10.2012.
- Nora Pöyhösen jalan jäljissä. 2012. Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä. JEDU. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.jedu.fi/web/haapavesi/nora-poyhosen-jalanjaljissa>. Luettu: 8.10.2012.
- Nuori2013. NUORI2013 maalaa yhteistä kuvaa nuorisotyöstä. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.alli.fi/nuori2013/aloitus/>. Luettu: 5.10.2012.
- Opiston vuosisata. 2012. Haapaveden opisto. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.haapop.fi/sivu/fi/historia/>. Luettu 8.10.2012.
- Palveluoperaatio saappaan periaatteet. 2010. Nuorten keskus. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.nuortenkeskus.fi/fi/toimintaa/saapas/saappaan+periaatteet/>. Luettu: 12.10.2012.
- Pihkala, P. 2012. Yhteistyön perusteet. Teoksessa. Hakkarainen, K & Pihkala, P. 2012. Seurakunta ja koulu. Yhteistyön käsikirja. LK- kirjat/Lasten Keskus. Helsinki.
- Pihkala, P. 2012. Koulun työntekijöiden tukeminen. Hakkarainen, K & Pihkala, P. 2012. Seurakunta ja koulu. Yhteistyön käsikirja. LK- kirjat/Lasten Keskus. Helsinki.
- Ruokonen, K.A. (toim.) Haapavesi ennen ja nyt I. Haapaveden nuorisoseurapiiri. Näköispainos vuoden 1948 painoksesta. Rannikon Laatupaino Oy 2007.
- Sariola, A.J. Haapaveden seurakunnan vaiheita ja toimintaa. Teoksessa Ruokonen, K.A. (toim.) Haapavesi ennen ja nyt I. Haapaveden nuorisoseurapiiri. Näköispainos vuoden 1948 painoksesta. Rannikon Laatupaino Oy 2007.
- Soronen, M. 2012. Kirkkoherran haastattelu 9.10.2012. Haapaveden seurakunta. Haapavesi.
- Tekniikan ja liikenteen ala. 2012. Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä. JEDU. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.jedu.fi/web/haapavesi/tekniikan-ja-liikenteenala>. Luettu: 8.10.2012.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Turunen, H. 2013. Uskallusta, intoa, uutteruutta. Haapaveden historiaa 1960-luvulta 2010-luvulle saakka. Haapaveden kaupunki ja Haapaveden seurakunta. Painoykkönen Ky. Oulainen 2013.

Uuden uskonnonvapauslain, perusopetuslain ja lukiolainmuutosten vaikutukset seurakunnan ja koulun yhteistyöhön. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.evl.fi/kkh/y/kirjeet/2004/2004-07.pdf>. Luettu: 25.8.2011.

Uskonnonopetuksen vaiheet Suomessa. 2012. Suomen evankelislutherilainen kirkko. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://koulujakirkko.evl.fi/70-uskonnonopetuksen-vaiheet-suomessa>. Luettu: 22.3.2012

Uskonnonvapaus on jokaisen perusoikeus. 2012. Koulu ja kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://evl.fi/evlfi.nsf/Documents/82BAF9D6D20E557CC225706C003B5E4B?openDocument&lang=FI>. Luettu: 22.3.2012

Ryhmäyttäminen. 2012. Koulurauha.fi. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.koulurauha.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=85&Itemid=90. Luettu: 5.10.2012.

Översti, M. 2012. Tietoja koulusta. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://lukio.haapavesi.fi/>. Luettu: 9.10.2012.

Översti, M. 2010. Historia. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://lukio.haapavesi.fi/historia/>. Luettu: 9.10.2012.

LIITTEET

Saatekirje

Kyselylomake kouluille ja oppilaitoksille

Kyselylomake seurakunnalle

Kyselylomake ryhmäyttämispäivää varten

LIITE 1/4

Hei!

Opiskelen Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiksi, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmassa. Olen valinnut opinnäytetyöni aiheeksi Haapaveden seurakunnan ja yläkoulun sekä Haapaveden seurakunnan ja toisen asteen oppilaitosten välisen yhteistyön. Olen laatinut kysymyksiä yhteistyöhön liittyen ja pyydän teitä vastaamaan näihin kysymyksiin. Voit vastata nimettömästi ja vain niihin kysymyksiin, joihin itse haluat. Vain vastausten yhteenveto näkyy opinnäytetyössäni. Kiitos vaivannäöstäsi !!

Ystävällisin terveisin: Minna Kivelä

Kysymykset kouluille ja oppilaitoksille

1. Teetkö yhteistyötä seurakunnan kanssa?

Kyllä

En

En osaa sanoa

2. Millaista yhteistyötä teet ja kuinka koet yhteistyön seurakunnan kanssa?

3. Koetko, että yhteistyölle olisi joitain esteitä? Millaisia?

4. Toivotko tai odotatko tukea seurakunnan työntekijöiltä? Millaista?

5. Koetko tarvetta yhteisiin keskusteluhetkiin seurakunnan työntekijöiden kanssa yhteistyön kehittämiseksi? Millaisia?

6. Asettaako uskonnonvapauslaki mielestäsi kouluille haasteita tai mahdollisuuksia? Millaisia?

7. Muita terveisiä, toiveita tai ajatuksia yhteistyöhön liittyen

Kiitos vastauksistasi!

Kysymykset seurakunnalle

1. Teetkö yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa?

(Yläkoulu, Lukio, Haapaveden Ammattiopisto,
Nora, Haapaveden Opisto)

Kyllä

En

En osaa sanoa

2. Millaista yhteistyötä teet ja kuinka koet yhteistyön eri oppilaitosten kanssa?

3. Koetko, että yhteistyölle olisi joitain esteitä? Millaisia?

4. Toivotko tai odotatko tukea kyseisten oppilaitosten työntekijöiltä? Millaista tukea?

5. Koetko tarvetta yhteisiin keskusteluhetkiin eri oppilaitosten työntekijöiden kanssa yhteistyön kehittämiseksi? Millaisia?

6. Asettaako uskonnonvapauslaki mielestäsi seurakunnalle haasteita tai mahdollisuuksia? Millaisia?

7. Muita terveisiä, toiveita tai ajatuksia yhteistyöhön liittyen.

Kiitos vastauksistasi!

Hei!

Opiskelen Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiksi ja olen valinnut opinnäytetyöni aiheeksi Haapaveden seurakunnan ja yläkoulun sekä Haapaveden seurakunnan ja toisen asteen oppilaitosten välisen yhteistyön. Työhöni liittyen minulla on muutama kysymys ryhmäyttämispäivästä, jos voisit vastata kysymyksiini siitä olisi suuri apu työhöni.

1. Mikä on tehtäväsi päivän aikana?
2. Koetko ryhmäyttämispäivän tarpeelliseksi, miksi?
3. Muita ajatuksia tai kommentteja.

Jos tila ei riitä, vastauksia voi jatkaa toiselle puolelle.

Kiitos vastauksistasi !!

T: Minna Kivelä